

Cilj

Aspekte vežbanja dobrog stila moguće je naći u mnoštvu pismenih zadataka. Sledeći podsticaji pružaju priliku za eksplicitno školovanje jezičkih i stilističkih varijanti na planu rečenice, teksta i određene vrste teksta. Cilj ovih vežbi je senzibilizacija đaka za stilističke nijanse i mogućnosti njihovog maternjeg jezika.

1. Pokušaj proširenja i izostavljanja

2–9. razr.

30 min.

Materijal:
pripremljene kartice za pokušaj izostavljanja (duža rečenica; 8–10 reči) i prazne kartice ili papirne trake za dopisivanje svojih reči

Prilikom pokušaja proširenja teksta U vežbaju kako da jednu rečenicu prošire dodatnim elementima (pridevima, delovima rečenice, zavisnim rečenicama). „Žena peva.“ → „Mlada, dobro obučena žena, koja se u Rimu školovala za solo-pevačicu, peva divne pesme u bogato ukrašenoj koncertnoj sali.“ Prilikom pokušaja izostavljanja treba, naprotiv, izbaciti sve one elemente koji ne čine jezgro rečenice: „Crni čupavi pas, koji je pobjegao vlasniku, jede veliku kosku.“ → „Pas jede.“

Crni čupavi pas koji je pobjegao vlasniku jede veliku kosku

Crni čupavi pas jede veliku kosku

pas jede veliku kosku

pas jede

Uz vežbu proširenja i izostavljanja, U kroz igru razvijaju osećaj za jezičke i stilističke mogućnosti na planu rečenice.

Varijante:

- N prvo s razredom ili u grupama provežbava jedan ili više primera. Zatim svaki U (ili po dva U) dobija jednu kratku rečenicu i nekoliko papirnih traka, na kojima treba zapisati što dužu rečenicu (pokušaj proširenja).
- N celom razredu daje jednu kratku rečenicu, npr. „Pas laje.“ Svaki U mora dodati po jedan elemenat (pridev, deo rečenice i sl.): „Gladni pas laje“, „Gladni pas laje čitav dan“, „Gladni pas laje čitav dan, jer je gladan.“ itd. Vežbati prvo usmeno a zatim i pismeno.
- Za pokušaj izostavljanja mogu se uzeti rečenice iz pripovedaka itd., iz kojih treba izbaciti sve što nije neophodno.
- Pokušaj proširenja može biti primenjen i na nekom celom tekstu koji se sastoji isključivo od kratkih rečenica. Zadatak: Proširiti tekst tako da bude bar dvostruko duži.